

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Tádzsikisztán országinformáció

Készítette:

Tar György, KGA

2021.06.11.

Fontosabb gazdasági mutatók

Mutató megnevezése	Mértékegység	2015	2016	2017	2018	2019
GDP értéke (folyó áron)	Mrd USD	7,85	6,95	7,16	7,52	8,12
GDP változása (reál)	%	6,01	6,87	7,62	7,30	7,01
Egy főre jutó GDP folyó áron	USD/fő	929,10	802,52	806,04	826,62	870,79
Infláció (HICP)	%	5,71	6,00	-	-	-
Munkanélküliségi ráta	%	-	6,90	-	-	-
Export értéke	Mrd USD	0,82	0,90	1,13	-	-
Import értéke	Mrd USD	3,32	2,92	2,93	-	-
Kihelyezett FDI állomány	Mrd USD	0,45	0,24	0,19	0,22	0,21
Befektetett FDI állomány	Mrd USD	-	0,04	0,12	0,03	0,02

Gazdasági és politikai helyzetkép

- 1. Alapinformációk:** Tádzsikisztán elnöki köztársaság. Emomali Rahmon tölti be az államfői posztot 1994. november 6-a óta. Az ország tagja az ENSZ-nek, a WHO-nak, a FÁK-nak, a Sanghaji Együttműködési Szervezetnek (SCO), a Kereskedelmi Világszervezetnek (WTO), a Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezetének. *Megfigyelhető az együttműködés erősödése a FÁK országokkal (például áramexport tekintetében a Közép-Ázsiai Villamosenergia Rendszerrel), illetve Kínával.*
- 2. Aktualitások:** Tádzsikisztán vízi potenciálja alapján lehetőség van együttműködésre vízügyi területen. Az MKIK-ban a tádzsik kapcsolatokkal a Nemzetközi Igazgatóság foglalkozik.
- 3. Választások:** A 2020. március 1-jei parlamenti választások alapján a 63-fős Parlament Alsó Házába a Népi Demokrata párt 42, az Agrár Párt 7, a Gazdasági Reformok Párt 5 képviselője, továbbá 5 független képviselő került. A március 27-i szenátusi (33 fő) választásokat követően a Szenátus elnökének Rusztam Emomalit választották meg. 2020. október 11-én tartott elnökválasztáson Emomali Rahmon-t választották meg hatodik alkalommal.
- 4. Gazdaságpolitikai célok:** Az ország minden szektorát fejleszteni szükséges, amihez külföldi forrásokat, befektetőket keresnek. A különleges gazdasági övezetekben (www.fez.tj) létrejövő termelési tevékenységet kiemelten támogatják.
- 5. Kiemelkedő érdekcsoportok:** Elsősorban az elnök és környezete tekinthető ilyen érdekcsoportnak. Csak hozzávetőleges értékelést lehet találni (például: <https://travelask.ru/articles/samyy-bogatyy-chelovek-v-tadzhikistane>), mivel az érintettek nem tesznek közzé információt, de figyelembe célszerű venni a jelentős migrációt is, mivel sokan külföldön érnek el sikereket.

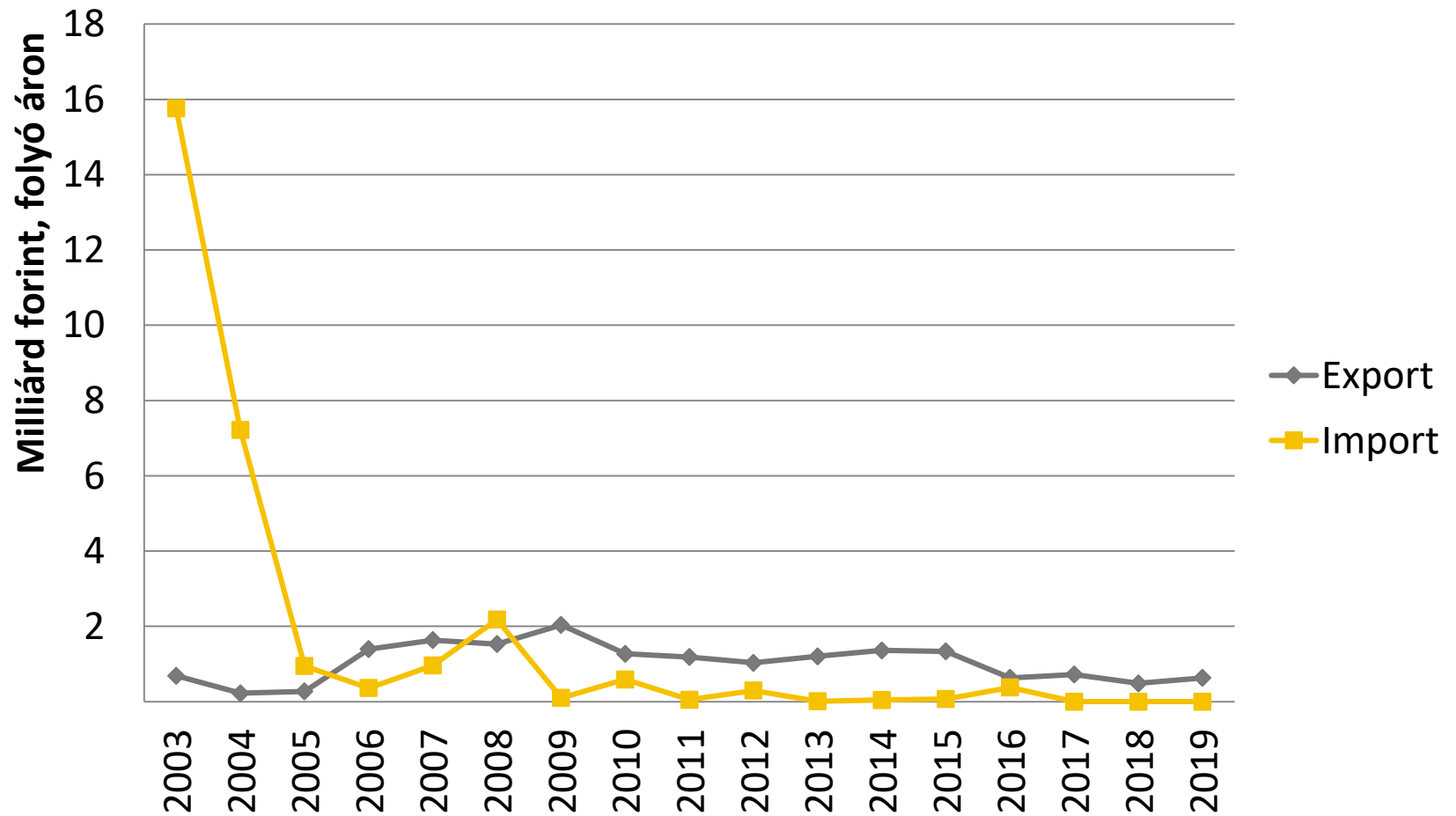
Kilátások

1. **GDP és infláció előrejelzés kormányzati és/vagy nemzetközi oldalról:** 2020-ban a GDP növekedése 4,5% volt. A Világbank prognózisa szerint a GDP 2021-ben 3,5%-os, 2022-ben 5,5%-os növekedést érhet el. A nemzetközi források* 2021-ben 8%-os, 2022-ben 6,5%-os inflációt prognosztizálnak.
2. **Kormányzati szektorális fókusz:** Tádzsikisztán 2030-ig szóló nemzeti gazdaságfejlesztési stratégiájának megvalósulását az oktatás korszerűsítésére, a természeti kincseinek kiaknázására, a K+F elősegítésére építik. Az ország fejlesztésében építenek az ENSZ-el, az USA-val és az EU-val való együttműködésre.
3. **Feltételezett jövőbeli húzóágazatok, kormányzati beruházási prioritások:** A tádzsik Befektetési és Állami Vagyonkezelő Bizottság (www.investcom.tj) honlapja sok lényeges információt tartalmaz az országban létesítendő befektetésekkel kapcsolatban. A Bizottság honlapja prioritási szektoroknak tekinti a vízienergia-termelő, az agrárgazdasági, a könnyűipari és a pénzügyi szektorokat, a bányászatot és a fémfeldolgozást, illetve a közlekedést és a turizmust. Javasolt a tádzsik kereskedelmi portálok tanulmányozása: www.b2b.tj, www.tajtrade.tj.
4. **Veszélyek, piacra lépési nehézségek:** Az adó, vám, stb. eljárásokat a helyi államigazgatási szervek is értelmezhetik. A cégbejegyzés a törvényben előírt 5 nap helyett esetenként elhúzódhat. A külföldi állampolgár alkalmazása csak adószám és munkavállalási engedély beszerzését követően érvényes.
5. **Adókönyezet rövid bemutatása:** Az Adókodeks mellett az adózás rendjét a költségvetési törvény (a kedvezmények vonatkozásában), a kormány rendeletei (az egyes adókkal és kedvezmények nyújtásának menetével kapcsolatban) és az adóhatóság különböző utasításai szabályozzák. (Tádzsik adóhatóság - <http://www.andoz.tj/> - tádzsik és orosz nyelven.) Egyes adók (például): ÁFA – 18%, ingatlanadó – kb. 3-12%, nem rezidensek adója – 25%, gjm adó – 7,5%-15%, Vállalkozói adó – 13%, 23% vagy 25%, közlekedési adó – 1%. Konkrét ügylet előkészítése esetén javasolt véleményt kérni egy nemzetközi vagy tádzsik jogi irodától.

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Kereskedelmi forgalom

Forrás: KSH

Kereskedelmi kapcsolatok I

1. **Magyar vállalati attitűd az ország piaca felé:** Tádzsikisztán kevéssé ismert a magyar vállalkozások nagy része előtt. 2020-ban további nehézségként jelentek meg a COVID19 járvánnyal összefüggő korlátozások is.
2. **Exportszerkezet:** a magyar külkereskedelmi forgalom 2020-ben (az export 1,6 millió dollár, az import 18,4 ezer dollár volt) csökkent az előző évhez viszonyítva (2019: export 2,1 millió dollár, import nem volt). A 2020-ban a magyar export legjelentősebb tétele továbbra is a gyógyszer (896 ezer dollár), továbbá a élő szervasmarha (249 ezer dollár), illetve konzerv (248 ezer dollár) volt. 2020 évi import legnagyobb tétele az elektromos alkatrész (17,4 ezer dollár).
3. **Gazdaságdiplomáciai kapcsolatrendszerünk:** Magyarország 1992. július 2-án létesített diplomáciai kapcsolatot a Tádzsik Köztársasággal. Hazánk a nur-szultáni, míg Tádzsikisztán a bécsi nagykövetét akkreditálja a partnerországba. Magyarországra szóló vízum kiadása az almati főkonzulátuson történik. 2021. április 7-én megnyitottuk a dusanbei tiszteletbeli konzulátust. Tádzsikisztánban történő beutazáshoz vízum szükséges – www.konzuliszolgalat.kormany.hu.
4. **Kereskedelmi delegációk: Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter kíséretében** 2021. április 7-én magyar üzleti delegáció látogatott az országba, amely aznap üzleti fórumon találkozott a tádzsik üzletemberekkel. A küldöttségben résztvevő vállalatok az egészségügyet, az agrárgazdaságot és a közlekedést képviselték. Az üzleti találkozót követően a magyar résztvevők mindegyikével a tádzsik partnerek felvették a kapcsolatot. 2021. augusztus 30-án Budapesten rendezik meg a Magyar-Tádzsik Kormányközi Gazdasági Vegyesbizottság első ülését, amelyre tádzsik üzleti delegáció érkezése várható.

Kereskedelmi kapcsolatok II

5. Üzleti környezetre vonatkozó gyakorlati tudnivalók:

Ünnepek: Január 1. – Újév, Március 8. - Nemzetközi Nőnap, Március 20-24. - Nauriz, perzsa újév, Május 1. – a Munka ünnepe, Május 9. – a Győzelem napja, Június 27. – a Nemzeti egység napja, Szeptember 9. - a Függetlenség napja, November 6. - az Alkotmány napja. Vallási ünnepek: a két legjelentősebb muzulmán vallási ünnep a Böjt megtörésének ünnepe, mely a Ramadánt zárja le, majd ezt követően 70 nappal az Aldozahtozatal napja.

Tárgyalási stílus: A vendégszeretet, az alázat és a tisztelet elengedhetetlen. A találkozók általában nem kezdődnek pontosan és nehéz a befejezést megjósolni. A találkozókön számítsunk elhúzódo beszélgetésre, melynek célja a tárgyaló partner szándékainak kifürkészése, jóindulatának felmérése.

6. Beviteli szabályozás: Az import-export eljárások ismertetésére szolgál a www.tajtrade.tj honlap, amely részletesen tartalmazza a vonatkozó eljárások leírását.

7. Bankrendszer, ajánlott fizetési módok (nemfizetési kockázat szintje), árfolyamkockázat: 2021.06.11-én az országban 16 bank működött. A bankkapcsolatok létesítése előtt célravezető tájékozódni az EXIM-nél (www.exim.hu) a hozzáférhető finanszírozási és kockázat-megosztási megoldásokról. A somoni (TJS) árfolyamáról a nemzeti bank honlapján célszerű tájékozódni: <http://www.nbt.tj/en/>.

8. Egyéb üzleti kockázati faktorok a célországban: A partnerek ellenőrzésének lehetősége nem megnyugtató. Sokat számít a személyes kapcsolat. Az üzleti levelezést oroszul célszerű folytatni, az angol nyelvű ajánlatokra kevesebb eséllyel lehet választ kapni. Az e-mail-s ajánlatokkal többnyire csak akkor foglalkoznak, ha ismerik a feladót, de ebben az esetben is telefonon célszerű érdeklődni az e-mail-ek vételéről. Mindenki jogosult külkereskedelmi tevékenység folytatására. Az országban regisztrált képviselő nélküli külföldiek szabadon hozhatnak árut az országba, de azt a helyi engedélyekkel rendelkezőknek adhatják csak el. A kormány export- és importkorlátozásokat vezethet be.

Kereskedelmi kapcsolatok III

9. **Közbeszerzési rendszer, részvételi lehetőségek projektekben, közbeszerzésekben, pályázatokban:** Állami tenderekről a <https://zakupki.gov.tj/ref/zakupki/>, más tenderekről például a <https://www.bicotender.ru/>, vagy más szervezetek honlapján lehet tájékozódni. Helyi partnerek nélkül a tendereken nehéz sikeresen szerepelni. További lehetőségekről például a <https://tj.all.biz/> honlapról lehet tájékozódni.
10. **Célországban található partnerszervezetek:** A tádzsik Kereskedelmi és Iparkamara (<http://tpp.tj/>) segítséget nyújthat az üzleti kapcsolatok kiépítéséhez. Célszerű megtekinteni a tádzsik kis- és közepes vállalatokat tömörítő szövetség (www.namsb.tj) honlapját. Partnerkereséshez ajánlhatók például a <http://flagma-tj.com/ru/kompanii-k-1.html> vagy a <http://vdushanbe.ru/catalog/> honlapok.
11. **Kapcsolatfelvétel, partnerkeresés javasolt módja:** A személyes kapcsolatok fontossága miatt a partneri viszonyt a tádzsik, illetve a nemzetközi vásárokon való részvétel, a tádzsik Kereskedelmi és Iparkamara közreműködése, illetve közvetlen kapcsolatok alapozhatja meg.
12. **Fizetési módokat, és javasolt értékesítési csatornák:** Lehetőségek szerint előrefizetés javasolható. Fizetési módzat kialakítását megelőzően célravezető tájékozódni az EXIM-nél (www.exim.hu) a hozzáférhető kockázat-megosztási megoldásokról.
13. **Szállítási lehetőségek és feltételek:** Magyar-tádzsik vonatkozásban közúti, vasúti vagy légi szállítmányozás vehető igénybe. A légi szállítás áruforgalom szempontjából drágának tekinthető. Szállítási lehetőségekről, megoldásokról célszerű tájékozódni a magyar fuvarozó/speditőr cégeknél. Hazánkat Tádzsikisztánnal közvetlen légi járat nem köti össze.

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Befektetési kapcsolatok I

1. Legnagyobb magyarországi befektetők és tevékenységük

Richter Gedeon Nyrt. rendelkezik képviselettel az országban (amely a gyógyszerértékesítést támogatja).

2. Befektetés-ösztönzési projektek az előző években, fókusz

Magyar projekt megvalósítására nem került sor.

3. A célország befektetés-ösztönzési rendszerének bemutatása

A tádzsik állam az általa előirányzott projektek támogatásához alapvetően külföldi forrásokra számít. A nemzetközi pénzügyintézetek, például a Világbank, az ADB sok projektet finanszíroznak. A tádzsik Befektetési és Állami Vagyonkezelő Bizottság (www.investcom.tj) honlapja sok lényeges információt tartalmaz a befektetésekkel kapcsolatban.

4. Cégalapítási szabályok, társasági formák, cégbejegyzés adminisztrációs igénye

Az alapítóknak (képviselőjüknek) a dokumentumokat a kijelölt adóhatóságnál kell beadni. A bejegyzésnek elvileg 5 nap alatt kell megtörténnie. Bizonyos tevékenységeket csak külön engedély birtokában lehet folytatni (földhasználat és kitermelés, bank, audit, építőipari tevékenységek esetében). A cég alapítása előtt célszerű irodát bérelni. Minden dokumentumot tádzsik nyelven közjegyzői hitelesítéssel kell benyújtani. Külföldön kiállított dokumentumot Apostille-val ellátva kell biztosítani. Társaság alapítása előtt célszerű kikérni egy szakértő/jogi iroda véleményét.

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Befektetési kapcsolatok II

5. Adózási szabályok, befektetés esetén adózási kedvezmények a célországban

Az ország kiemelt erőfeszítéseket tesz a külföldi tőke bevonására, magyar befektetésekhez tádzsik állami támogatás biztosítása nem valószínű. A különleges gazdasági övezetekben (www.fez.tj) történő cégalapításnál adózási kedvezményeket lehet igénybe venni.

6. Ajánlott cégképviselési formák a célországban

A külföldiek leggyakrabban a Kft., Zrt., Nyrt., fiók vagy képviselet formájában alapítanak cégeket (tájékoztatásul – például – <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/tajikistan>)

7. Esetleg befektetésekhez igénybe vehető munkaerő támogatások, pályázati források

Vegyesvállalat alapítása esetén az állammal szerződést lehet kötni. A kedvezmények a szerződés részét képezhetik.

8. Jogsabályi háttér bemutatása

- A befektetési kapcsolatokat az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről a Tádzsik Köztársaság közötti partnerség létrehozásáról szóló, 2004. október 11-én aláírt Partnerségi és Együttműködési Megállapodás kihirdetéséről szóló 2008. évi XIII. törvény foglalja keretbe, amely kölcsönösen meghatározza a vonatkozó előírások diszkriminációmentes alkalmazását.
- A beruházásvédelemmel a Magyarország és a Tádzsik Köztársaság között létrejött, a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló 2018. évi XXXIII. Törvény foglalkozik.
- A befektetési, együttműködési lehetőségeket a magyar-tádzsik Gazdasági Együttműködési Megállapodás (292/2019. (XII. 10.) Korm. rendelet) tartalmazza.

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Együttműködési lehetőségek

Vízgazdálkodás

Mezőgazdasági és
élelmiszer feldolgozó
technológiák

ICT

R & D, tudás és
technológia transzfer

Gyógyszerek,
gyógyászati
berendezések

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Kiemelt ágazatok

A magyar-tádzsik külkereskedelemben a piacon számítani célszerű a nemzetközi, a kínai és az orosz vállalatok, továbbá a befolyással rendelkező helyi üzleti, illetve üzletben érdekelt körök jelenlétére. A kapcsolatok alakulását jelentősen élénkítheti a Gazdasági Együttműködési Vegyesbizottság 1. ülése.

A jelentősebb szereplők kereséséhez az alábbi források nyújthatnak segítséget (például):

<https://www.zoominfo.com/companies-search/location-tajikistan>

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Companies_of_Tajikistan

<https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/tajikistan/investing-3>

<https://www.globaltrade.net/Tajikistan/Sales-and-Distribution/expert-service-provider.html>

<http://www.business-yellowpages.com/tajikistan>

A Trademap.org szerint 2020-ban a tádzsik **export** (1.311,8 millió dollár) 3 fő termékcsoportja: Nemesfémek, drága- és féldrága kövek (45%, 596,1 millió); Gyapot (13%, 173,8 millió; Érc, salak és pernye (12%, 158,2 millió). A fő importáló országok: Svájc 595,1 millió dollár (45%), Törökország 203,0 millió (15%) és Kazahsztán 152,2 millió (12%).

A Trademap.org szerint 2020-ban a tádzsik **import** (3.139,0 millió dollár) 3 fő termékcsoportja: Ásványi termékek (17%, 527,3 millió); Növényi termékek (8%, 263,2 millió); Vas- és acélipari termékek (8%, 242,4 millió). A fő exportáló országok: Oroszország 932,5 millió dollár (30,6%), Kazahsztán 757,5 millió (23,6%) és Kína 438,3 millió (14,8%).

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Elérhetőségek

Magyarország Nagykövetsége: <https://asztana.mfa.gov.hu/hun>

Cím: ul. Koszmonavtov 62., 010000 Nur-Szultán, Kazahsztán

Email: mission.ast@mfa.gov.hu

Hivatali telefonszám: +7 7172 550 323

Magyarország Főkonzulátusa, Almati: <https://almati.mfa.gov.hu/hun>

Cím: ul. Muszabajeva 4., 050043 Almati, Kazahsztán

Email: mission.ala@mfa.gov.hu

Hivatali telefonszám: +7 727 247-25-57

Külgazdasági attasé email-ja: trade.ala@mfa.gov.hu

Hivatali telefonszám: +7 727 247-25-70